TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. rugsėjo 10 d.*

Byloje C-457/07

dėl 2007 m. spalio 9 d. pagal EB 228 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama S. Pardo Quintillán ir P. Guerra e Andrade, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Portugalijos Respubliką, atstovaujamą L. Inês Fernandes, padedamo *advogados* N. Ruiz ir C. Farinhas,

atsakovę,

* Proceso kalba: portugalų.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts (pranešėjas), teisėjai T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ir G. Arestis,

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. gegužės 7 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— pripažinti, kad nesiėmusi priemonių, būtinų užtikrinti 2005 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* (C-432/03, Rink. p. I-9665) įvykdymą, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį,

— įpareigoti Portugalijos Respubliką sumokėti į Europos bendrijos nuosavų lėšų sąskaitą baudos mokestį, kurį sudaro 34 542 eurų už kiekvieną dieną, kurią vėluojama įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* nuo šio sprendimo paskelbimo iki įvykdymo,

— įpareigoti Portugalijos Respubliką sumokėti 6 060 eurų dydžio baudą už kiekvieną dieną nuo datos, kai buvo paskelbtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, kol ši valstybė narė įvykdys šį sprendimą arba kol Teisingumo Teismas priims šį sprendimą, ir

— priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

2 Pagal 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/106/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo (OL L 40, 1989, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 9 t., p. 296), iš dalies pakeistos 1993 m. liepos 22 d. Tarybos direktyva 93/68/EEB (OL L 220, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 12 t., p. 173; toliau – Direktyva 89/106), 2 straipsnio 1 dalį valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad „statybos produktai“ Direktyvos 89/106 prasme galėtų būti teikiami rinkai tik su sąlyga, jeigu jie tinka numatytam tikslui, tai yra, jų charakteristikos yra tokios, kad statiniai, į kuriuos jie bus įmontuojami, surenkami, pritvirtinami arba instaliuojami, gali, jeigu tinkamai suprojektuoti ir pastatyti, tenkinti 3 straipsnyje išvardytus esminius reikalavimus, kai tokius tų statinių reikalavimus reglamentuoja norminiai aktai.

3 Direktyvos 89/106 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šie esminiai reikalavimai išdėstyti šios direktyvos I priede tikslų forma. Šie reikalavimai susiję su tam tikrais statinių požymiais: mechaniniu atsparumu ir patvarumu, sauga gaisro atveju, higiena, sveikata ir aplinka, sauga naudojimo metu, apsauga nuo triukšmo, energijos taupymu ir šilumos išsaugojimu.

4 Šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės narės daro prielaidą, kad gaminiai yra tinkami naudoti, jeigu jie, būdami tinkamai suprojektuoti ir pagaminti, leidžia atlikti darbus, kuriems yra skirti, ir kad jie atitinka esminius 3 straipsnyje nurodytus reikalavimus, kai yra paženklinti CE ženklu, rodančiu, kad jie atitinka nacionalinius standartus, perkeldami į nacionalinę teisę suderintus standartus, Europos techninį liudijimą arba nacionalines technines specifikacijas, kurios, preziumuojama, atitinka esminius reikalavimus.

5 Tos pačios direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje skelbiama:

„Jeigu kuriam nors konkrečiam produktui techninių specifikacijų nėra, kaip nustatyta 4 straipsnyje, paskirties valstybė narė, gavusi individualų prašymą, laiko, kad produktas atitinka galiojančias nacionalines nuostatas, jeigu jis buvo patenkinamai įvertintas per bandymus ir tikrinimus, kuriuos atliko gaminančiosios valstybės narės patvirtintoji institucija pagal paskirties valstybėje narėje galiojančius metodus arba tos valstybės narės lygiaverčiais pripažintus metodus.“

6 Pagal 1995 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 3052/95/EB, nustatančio pasikeitimo informacija apie nacionalines priemones, neatitinkančias laisvo prekių judėjimo principo, tvarką Bendrijoje (OL L 321, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 427), 1 straipsnį valstybė narė, imdamasi veiksmų sutrukdyti kitoje valstybėje narėje teisėtai pagaminto arba parduodamo tam tikro modelio arba tipo gaminio laisvam judėjimui arba pateikimui į rinką, atitinkamai praneša Komisijai tais atvejais, kai šios priemonės tiesioginis ar netiesioginis poveikis yra bendras tų prekių uždraudimas, atsisakymas leisti tas prekes pateikti į rinką, atitinkamo gaminio modelio arba tipo pakeitimas, kad jis galėtų būti pateiktas į rinką arba joje išlaikomas, arba tų prekių pašalinimas iš rinkos. Pagal

Sprendimo Nr. 3052/95 4 straipsnio 2 dalį šis pranešimas yra perduodamas per 45 dienas nuo tos dienos, kai buvo imtasi minėtos priemonės.

7 2004 m. vasario mėn. buvo priimti keli Europos standartai dėl techninių specifikacijų, taikytinų PEX polietileno vamzdžiams.

Nacionalinės teisės aktai

8 Pagal Pagrindinio miesto statybos reglamento (*Regulamento Geral das Edificações Urbanas*), priimto 1951 m. rugpjūčio 7 d. Dekretu įstatymu Nr. 38/382 (*Diário do Governo*, serija I, Nr. 166, 1951 m. rugpjūčio 7 d.; toliau – RGEU), 17 straipsnio redakciją, taikytiną prieš paskelbiant minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*, naujoms medžiagoms ar statybos metodams, kuriems nereikia nei oficialių specifikacijų, nei pakankamos praktinės patirties, naudoti reikia *Laboratório Nacional de Engenharia Civil* (Civilinių pastatų nacionalinė laboratorija, toliau – LNEC) išankstinės palankios nuomonės.

9 Pagal 1970 m. lapkričio 2 d. (*Diário do Governo*, serija II, Nr. 261, 1970 m. lapkričio 10 d.) ir 1971 m. balandžio 7 d. (*Diário do Governo*, serija II, Nr. 91, 1971 m. balandžio 19 d.) Viešųjų darbų ministerijos nutarimus tik LNEC patvirtintos plastmasinės medžiagos gali būti naudojamos vandentiekio sistemoje.

10 Direktyva 89/106 į Portugalijos teisę buvo perkelta 1993 m. balandžio 10 d. Dekretu įstatymu Nr. 113/93 (*Diário da República* I, serija A, Nr. 84, 1993 m. balandžio 10 d.).

11 Dekreto įstatymo Nr. 113/93, iš dalies pakeisto 1995 m. birželio 14 d. Dekretu įstatymu Nr. 139/95 (*Diário da República* I, serija A, Nr. 136, 1995 m. birželio 14 d.) bei 1998 m. lapkričio 24 d. Dekretu įstatymu Nr. 374/98 (*Diário da República* I, serija A, Nr. 272, 1998 m. lapkričio 24 d.), 9 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybėje narėje įsisteigusio gamintojo ar jo atstovo prašymu konkrečiu atveju ir nesant techninių specifikacijų prekės laikomos atitinkančiomis nacionalines nuostatas, priimtas laikantis EB sutarties, jei jos patenkinamai įvertintos per bandymus ir tikrinimus, kuriuos atliko gaminančiosios valstybės narės patvirtinta institucija pagal Portugalijoje galiojančius metodus arba *Instituto Português da Qualidade* (Portugalijos kokybės institutas) lygiaverčiais pripažintus metodus.

Sprendimas *Komisija prieš Portugalija* ir jo faktinės aplinkybės

12 2000 metais Komisija gavo Portugalijos įmonės skundą, kad jai nebuvo išduotas reikiamas leidimas pastato vandentiekio sistemoje įrengti iš Italijos ir Ispanijos importuotus polietileno vamzdžius PEX, nes vamzdžiai nebuvo patvirtinti LNEC. Kai ši įmonė pateikė prašymą LNEC, kad ši patvirtintų jos turimų kitų valstybių sertifikatų atitiktį, pastaroji ją informavo, kad prašymas dėl sertifikatų, kuriuos išdavė *Istituto Italiano dei Plastici* (toliau – *IIP*), atitikties patvirtinimo yra atmestinas, nes ji nebuvo Europos statybos techninio patvirtinimo asociacijos narė bei nepriklausė jokiai kitai institucijai su kuria LNEC buvo sudariusi bendradarbiavimo šioje srityje sutartį.

13 Išsiuntusi Portugalijos Respublikai oficialų pranešimą, o vėliau pagrįstą nuomonę, Komisija pateikė ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuriame tvirtino, kad iš kitų valstybių narių importuotiems polietileno vamzdžiams taikydama patvirtinimo procedūrą, neatsižvelgiant į kitų valstybių narių institucijų išduotus sertifikatus, ji neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 28 ir 30 straipsnius bei Sprendimo Nr. 3052/95 1 straipsnį ir 4 straipsnio 2 dalį.

14 Minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 33 punkte Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad nagrinėjamiems vamzdžiams nėra nei suderintų standartų ar Europos techninio liudijimo, nei Bendrijos lygiu pripažįstamos nacionalinės techninės specifikacijos Direktyvos 89/106 4 straipsnio 2 dalies prasme.

15 Be to, Teisingumo Teismas iš Direktyvos 89/109 6 straipsnio 2 dalies, pagal kurią valstybė narė gali tiekti į savo teritorijos rinką minėtus produktus, tik jei nacionalinės nuostatos atitinka Sutartį, padarė išvadą, kad ši direktyva patvirtina, jog valstybė narė gali tiekti į savo teritorijos rinką statybos produktus, kurie neturi suderintų techninių standartų arba nėra pripažinti Bendrijos lygiu, tik jei nacionalinės nuostatos atitinka Sutartį, ypač laisvo prekių judėjimo principą, numatytą EB 28 ir 30 straipsniuose (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 34 ir 35 punktai).

16 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas pažymėjo, jog produkto išankstinio patvirtinimo reikalavimas, kad būtų patvirtintas to produkto tinkamumas tam tikram naudojimui, kaip ir atsisakymas šiuo atveju pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotų patvirtinimo sertifikatų lygiavertiškumą, riboja patekimą į importo valstybės narės rinką, ir todėl jie turėtų būti vertinami kaip kiekybiniam importo apribojimui lygiaverčio poveikio priemonės EB 28 straipsnio prasme (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 41 punktas).

17 Kalbant apie klausimą, ar priemonė, kaip antai RGEU 17 straipsnis, yra proporcinga žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos tikslui, kurio ja siekiama, Teisingumo Teismas priminė, kad nors valstybė narė gali produktams, kuriuos kita valstybė narė pripažino, taikyti naują patvirtinimo procedūrą, valstybių narių institucijos privalo prisidėti prie Bendrijos vidaus prekybos kontrolės palengvinimo. Iš to išplaukia, kad nacionalinės valdžios institucijos neturi teisės be reikalo reikalauti techninių ar cheminių tyrimų ar laboratorinių bandymų, kurie jau buvo atlikti kitoje valstybėje narėje ir kurie yra jai prieinami ar padavus prašymą gali būti jai pateikti (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 46 punktas).

18 Priminęs, kad griežtas šios pareigos laikymasis reikalauja, kad nacionalinės institucijos, gavusios prašymą patvirtinti produktą arba pripažinti sertifikatų, išduotų patvirtinimo įstaigos kitoje valstybėje narėje, lygiavertiškumą, aktyviai veiktų, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šioje byloje LNEC atsisakė pripažinti sertifikato, kurį išdavė *IIP*, lygiavertiškumą nereikalaudama ieškovės įmonės turimos informacijos, kuri būtų leidusi LNEC įvertinti *IIP* išduotą sertifikatą, ir nesikreipė į ją siekdama gauti tokią informaciją (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugalija* 47 ir 48 punktai).

19 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad pagal RGEU 17 straipsnį nagrinėjamo produkto naudojimui taikant patvirtinimo procedūrą, neatsižvelgiant į kitos valstybės narės patvirtinimo įstaigos išduotą sertifikatą, ir nereikalaujant iš ieškovės įmonės arba pirma nurodytos įstaigos reikalingos informacijos, Portugalijos institucijos neįvykdė bendradarbiavimo įsipareigojimo, kuris tomis aplinkybėmis, kai prašoma patvirtinti importuotą produktą iš kitos valstybės narės, išplaukia iš EB 28 ir 30 straipsnių (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 49 punktas).

20 Kalbant apie konkrečius reikalavimus, kuriais vadovaujantis prašymas patvirtinti nagrinėjamus vamzdžius buvo pateiktas Portugalijoje, Teisingumo Teismas priminė, kad norint pateisinti išankstinę administracinę patvirtinimo sistemą, kuri nesuderinama su pagrindinėmis laisvėmis, ji turi būti pagrįsta iš anksto žinomais objektyviais, nediskriminuojančiais kriterijais, taip apribojant nacionalinės valdžios diskreciją, kad ji nebūtų savavališkai naudojama (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 50 punktas).

21 Šioje byloje Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad RGEU 17 straipsnis, kuris tik nustato, kad naujų statybinių medžiagų arba metodų naudojimas, kuriems nėra nustatyta formalių specifikacijų ir nėra pakankamos naudojimo praktikos, reikia išankstinio LNEC patvirtinimo, neatitinka šių reikalavimų (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 51 punktas).

22 Iš to Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nagrinėjamiems vamzdžiams taikant patvirtinimo procedūrą, numatytą RGEU 17 straipsnyje, Portugalijos teisės aktais nebuvo laikytasi proporcingumo principo ir todėl buvo pažeisti EB 28 ir 30 straipsniai (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 52 punktas).

23 Kadangi Portugalijos valdžios institucijų priimtais sprendimais, remiantis RGEU bei 1970 m. lapkričio 2 d. ir 1971 m. balandžio 7 d. ministerijos nutarimais, draudžiama naudoti nagrinėjamus vamzdžius, ir todėl jie turi būti laikomi priemone Sprendimo Nr. 3052/95 1 straipsnio prasme, bet apie tai Komisijai nebuvo pranešta, Teisingumo Teismas mano, kad Portugalijos Respublika pažeidė įsipareigojimus pagal šį sprendimą (minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 58 ir 60 punktai).

24 Todėl Teisingumo Teismas minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* rezoliucinėje dalyje pripažino, kad polietileno vamzdžiams, importuotiems iš kitų valstybių narių, taikiusi patvirtinimo procedūrą pagal RGEU 17 straipsnį, neatsižvelgiant į kitų valstybių narių institucijų išduotus sertifikatus, ir apie šią priemonę neinformavusi Komisijos, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 28 ir 30 straipsnius bei pagal Sprendimo Nr. 3052/95 1 straipsnį ir 4 straipsnio 2 dalį.

Šios bylos aplinkybės

25 2006 m. sausio 10 d. Portugalijos valdžios institucijos informavo Komisiją apie tai, kad Viešųjų darbų, transporto ir komunikacijų ministerija 2005 m. gruodžio 23 d. priėmė Nutarimą Nr. 1726/2006, kuriuo panaikinami 1970 m. lapkričio 2 d. ir 1971 m. balandžio 7 d. Nutarimai (*Diário da República*, serija II, Nr. 6, 2006 m. sausio 23 d.).

26 Nutarimo Nr. 1726/2006 2 ir 3 punktuose numatyta, kad įgaliotos įstaigos turi išduoti plastikinių vamzdžių sistemų, skirtų paskirstyti geriamąjį vandenį, kurių atžvilgiu taikomi Europos standartai, priimti Portugalijoje, sertifikatus, patvirtinančius jų atitiktį esminiams reikalavimams. Pagal šio nutarimo 3 punktą kitoje valstybėje narėje išduotas atitikties sertifikatas pripažįstamas remiantis Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalimi. Pagal minėto nutarimo 4 ir 5 punktus, nesant Portugalijoje patvirtintų Europos standartų, produktus turi patvirtinti LNEC, kuri įmonės, kuri siekia patvirtinimo, prašymu ir remdamasi Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalimi gali atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje atliktus bandymus ir tikrinimus.

27 2006 m. liepos 4 d. oficialiu pranešimu Komisija informavo Portugalijos valdžios institucijas, kad Nutarimas Nr. 1726/2006 nėra visa minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* įgyvendinanti priemonė. Pirma, kadangi nutarimas priskirtinas mažesnėms už dekretą įstatymą normoms, Nutarimu Nr. 1726/2006 negalėjo būti panaikintas RGEU 17 straipsnis, kuris ir toliau siejo tam tikrų medžiagų naudojimą su išankstine palankia LNEC nuomone, nenumatant galimybės atsižvelgti į kitose valstybėse narėse atliktus bandymus ir tikrinimus. Be to, šis nutarimas niekaip nesusijęs su RGEU 17 straipsniu. Antra, šiame nutarime minimos tik vandens paskirstymo kanalizacijos sistemos, kurioms taikomi Europos standartai, tačiau neapimami atskiri vamzdžiai. Be to, dėl kanalizacijos sistemų, kurių atžvilgiu netaikomi Europos standartai, patvirtinimo procedūros Nutarime Nr. 1726/2006 numatyta, kad galima atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje atliktus bandymus ir tikrinimus, net jei tokia pareiga nėra numatyta. Trečia, Portugalijos valdžios institucijos nepranešė apie priemones, kurių imtasi ūkio subjektų atžvilgiu, kuriems poveikį padarė nacionalinės teisės aktai, Teisingumo Teismas pripažinti prieštaraujančiais EB 28 ir 30 straipsniams.

28 2006 m. spalio 18 d. Komisija, manydama, kad oficialiame pranešime suformuluoti kaltinimai dar galioja, išsiuntė Portugalijos Respublikai pagrįstą nuomonę ir paprašė imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymas vėliausiai iki 2006 m. gruodžio 18 dienos.

29 2007 m. sausio 12 d. laišku Portugalijos Respublika atsakė į šią pagrįstą nuomonę informuodama Komisiją, kad per nustatytą terminą ji patikslino taikytinas nuostatas.

30 Visų pirma Nutarimas Nr. 1726/2006 buvo panaikintas 2006 m. rugsėjo 4 d. Viešųjų darbų, transporto ir komunikacijų ministerijos Nutarimu Nr. 195/63/2006 (*Diário da República*, serija II, Nr. 185, 2006 m. rugsėjo 25 d.), kuriuo, apimant ne tik vamzdžių sistemų, bet ir atskirų vamzdžių bei jų priedų, patvirtinimą, daroma aiški nuoroda į RGEU 17 straipsnį ir aiškiai numatoma pareiga atsižvelgti į kitose valstybėse narėse atliktus bandymus bei tikrinimus.

31 Be to, 2007 m. sausio 8 d. Dekretu įstatymu Nr. 4/2007 (*Diário da República*, serija I, Nr. 5, 2007 m. sausio 8 d.) buvo pakeistas Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnis, kad būtų užtikrintas atitikties sertifikatų, bandymų ir tikrinimų tarpusavio pripažinimas valstybėse narėse patvirtinimo procedūros tikslais.

32 Dėl RGEU 17 straipsnio Portugalijos valdžios institucijos paaiškino, kad ši nuostata bet kuriuo atveju turi būti aiškinama remiantis Nutarimu Nr. 19563/2006 ir abipusio pripažinimo principu, kuriam skirta Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalis ir kuris visiškai užtikrina nacionalinių įstaigų bendradarbiavimą. Šios institucijos pridūrė: kadangi buvo atlikti visi reikalingi tyrimai, nebuvo nustatyta jokio LNEC RGEU 17 straipsnio pažeidimo. Galiausiai, kadangi nuo tada, kai 2004 m. vasario mėn. buvo priimti Europos standartai, būtinybė patvirtinti polietileno vamzdžius ir jų priedus tapo išimtimi, LNEC panaikino visus patvirtinimo dokumentus, susijusius su plastikinių vamzdžių sistemomis, kurios yra šių standartų objektas.

33 2007 m. rugpjūčio 17 d. laišku Portugalijos valdžios institucijos informavo Komisiją apie tai, kad tą pačią dieną buvo priimtas Dekretas įstatymas Nr. 290/2007 (*Diário da República*, serija I, Nr. 128, 2007 m. rugpjūčio 17 d.), įsigaliojęs 2007 m. rugpjūčio 18 d.,

kuriuo buvo pakeistas RGEU 17 straipsnis, jame pridedant dalį, kad LNEC atliekant patvirtinimą reikia atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje atliktus bandymus ir tikrinimus.

34 Kadangi Portugalijos valdžios institucijų atsakymas į pagrįstą nuomonę Komisijos netenkino, ji nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Bylos vystymasis vykstant procesui Teisingumo Teisme

35 2008 m. kovo mėn. Portugalijos Respublika informavo Teisingumo Teismą apie tai, kad priimtas 2008 m. kovo 19 d. Dekretas įstatymas Nr. 50/2008 (*Diário da República*, serija I, Nr. 56, 2008 m. kovo 19 d.), įsigaliojęs 2008 m. kovo 20 d., kuriuo RGEU 17 straipsnis buvo pakeistas taip:

„1. Pastatai turi būti statomi ir atnaujinami taip, kad būtų užtikrinti mechaninio atsparumo ir patvarumo, jų naudojimo saugos ir saugos gaisro atveju, higienos, sveikatos ir aplinkos apsaugos, apsaugos nuo triukšmo, energijos taupymo, šilumos izoliacijos esminiai reikalavimai ir kiti reikalavimai, nustatyti šiame reglamente ar specialiame įstatyme, būtent funkcionalumas, ilgalaikiškumas ir kt.

2. Medžiagų, naudojamų statant naujus pastatus ir juos atnaujinant, panaudojimo kokybė, rūšis ir būdas turi atitikti statybos taisykles ir taikytinus teisės aktus, užtikrinant, kad pastatai atitiks pirmoje dalyje minimas sąlygas ir reikalavimus laikantis vykdomo projekto techninių specifikacijų.

3. Statybos produktai gali būti naudojami naujuose pastatuose ar juos atnaujinant, tik jeigu jie, remiantis taikytinais teisės aktais, pažymėti „CE“ ženklu arba, nesant tokio žymėjimo, nebent yra abipusis pripažinimas, išduotas jų atitikties Portugalijoje galiojančioms techninėms specifikacijoms sertifikatas.

4. Atitikties Portugalijoje galiojančioms techninėms specifikacijoms gali prašyti kiekvienas suinteresuotasis asmuo ir šiuo atveju turi būti atsižvelgiama į atitikties visose Europos Sąjungos valstybėse narės, Turkijoje ar Europos ekonominės erdvės susitarimo valstybėse galiojančius sertifikatus bei į teigiamus gamybos valstybėje atliktų tikrinimų ir bandymų rezultatus laikantis sąlygų, numatytų 1993 m. balandžio 10 d. Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje.

5. Tais atvejais, kai statybos produktai neatitinka nė vienos 3 dalyje numatytos sąlygos ir juos naudojant naujuose pastatuose ar atnaujinant gali kilti rizika dėl atitikties 1 dalyje numatytiems esminiams reikalavimams, tokiam naudojimui reikia LNEC patvirtinimo, kuris išduodamas, jei šiems produktams kitos Europos Sąjungos valstybės narės, Turkijos ar Europos ekonominės erdvės susitarimo valstybės įgaliota įstaiga yra išdavusi atitikties sertifikatą, kuris pakankamai įrodo, kad šie reikalavimai įvykdyti.

6. Ankstesniame punkte numatyto patvirtinimo gali prašyti kiekvienas suinteresuotasis asmuo, o LNEC visada privalo atsižvelgti, laikydamasi 1993 m. balandžio 10 d. Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje numatytų sąlygų, į Europos Sąjungos valstybės narės, Turkijos ar Europos ekonominės erdvės susitarimo valstybės įgaliotos įstaigos išduotus atitikties sertifikatus ir atliktus bandymus bei tikrinimus ir bendradarbiauti su šiomis įstaigomis gaunant ir analizuojant atitinkamus rezultatus.

7. LNEC privalo tinkamai pagrįsti būtinybę pakartoti vieną iš bandymų ar tikrinimų, minėtų 4 ir 6 dalyse.

8. Patvirtinimai išduodami, jei įvykdomos 1993 m. balandžio 10 d. Dekreto įstatymo Nr. 113/93 I priede skelbiamos sąlygos.“

36 Per posėdį Komisija nurodė Teisingumo Teismui, kad manė, jog šiuo dekretu įstatymu visiškai įvykdytas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*.

37 Todėl Komisija atšaukė prašymą skirti baudą. Tačiau ji paliko prašymą įpareigoti sumokėti vienkartinę sumą.

Dėl ieškinio

38 Nors EB 228 straipsnyje nenurodytas Teisingumo Teismo sprendimo, kuriuo konstatuojamas įsipareigojimų neįvykdymas, įvykdymo terminas, iš nusistovėjusios teismo praktikos išplaukia, jog interesas nedelsiant vienodai taikyti Bendrijos teisę reikalauja, kad vykdyti būtų pradėta netrukus ir baigta kuo greičiau (žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-121/07, Rink. p. I-9159, 21 punktą ir ten nurodytą teismų praktiką).

39 Be to, data, kuria reikia remtis vertinant, ar neįvykdyti įsipareigojimai pagal EB 228 straipsnį, yra remiantis minėta nuostata pateiktoje pagrįstoje nuomonėje

nurodyto termino pabaiga (žr., be kita ko, 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-109/08, Rink. p. I-4657, 15 punktą ir ten nurodytą teismų praktiką).

40 Todėl reikia išnagrinėti, ar, kaip tvirtina ir Komisija, pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, t. y. 2006 m. gruodžio 18 d., Portugalijos Respublika dar nebuvo užtikrinusi minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymo.

41 Komisija mano, kad iki priimant Dekretą įstatymą Nr. 50/2008 Portugalijos Respublika nebuvo priėmusi priemonių, reikalingų įgyvendinti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*.

42 Tuo remdamasi Komisija pateikė pirmąjį kaltinimą, pagal kurį iki šios datos RGEU 17 straipsnio ir Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalies nuostatos nepašalina laisvo prekių judėjimo apribojimų, atsirandančių dėl reikalavimo patvirtinti produktus, kuriems nėra techninių specifikacijų. Komisija taip pat nurodo keturis konkretesnius kaltinimus, susijusius su Portugalijos teisės aktų atitiktimi reikalavimams, kylantiems iš minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*.

Dėl kaltinimo, susijusio su laisvo prekių judėjimo apribojimu, kurį sukelia patvirtinimo procedūra, numatyta RGEU 17 straipsnyje ir Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje

43 Visų pirma Komisija tvirtina, kad iki priimant Dekretą įstatymą Nr. 50/2008 patvirtinimo reikalavimas, numatytas RGEU 17 straipsnyje ir Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje, produktams, kurių atžvilgiu nėra techninių specifikacijų, yra kiekybiniam importo apribojimui lygiavertė priemonė EB 28 straipsnio prasme.

44 Atsakydama į šį kaltinimą Portugalijos Respublika pažymėjo, kad minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* Teisingumo Teismas nekvestionavo aplinkybės, kad dėl produktų, kurių atžvilgiu nėra nei techninių specifikacijų, nei sertifikatų abipusio pripažinimo, valstybė narė numato patvirtinimo tvarką, kokia išplaukia iš RGEU 17 straipsnio. Jei nenumato tokios tvarkos, ši valstybė narė nesilaiko Direktyvoje 89/106 numatytos pareigos užtikrinti, kad būtų naudojami tik tie statybos produktai, kurie yra tinkami.

45 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad akivaizdu, jog minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad patvirtinimo įstaigos atsisakymas patvirtinti sertifikato, kurį išdavė kitos valstybės narės patvirtinta įstaiga, lygiavertiškumą, taikant dekreto įstatymo 17 straipsnyje numatytą patvirtinimo procedūrą, yra laisvo prekių judėjimo ribojimas. Tačiau išnagrinėjęs, ar tokia priemonė gali būti pateisinta bendrojo intereso pagrindais, jis šio sprendimo 49–52 punktuose konstatavo pareigų, kylančių iš EB 28 ir 30 straipsnių, neįvykdymą tik tiek, kiek, viena vertus, Portugalijos valdžios institucijos, taikydamos nagrinėjamą patvirtinimo procedūrą, neatsižvelgė į kitų valstybių narių išduotus sertifikatus ir iš prašymą pateikusios įmonės ar kitos įstaigos neprašė papildomos informacijos bei, kita vertus, minėta patvirtinimo procedūra, kokia numatyta Portugalijos teisės aktuose, nebuvo grindžiama objektyviais, nediskriminaciniais iš anksto žinomais kriterijais.

46 Todėl iš minėto sprendimo niekaip neišplaukia, kad vien dėl to, jog valstybė narė numato produktų, kurių atžvilgiu nėra nei techninių specifikacijų, nei abipusio atitikties sertifikatų pripažinimo, patvirtinimo procedūrą, ji nesilaiko pareigos, kuri jai numatyta Bendrijos teisėje.

47 Kadangi EB 228 straipsnio 2 dalyje numatyta procedūra laikytina specialia Teisingumo Teismo sprendimų vykdymo teismine procedūra, kitais žodžiais – vykdymo priemone

(2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-304/02, Rink. p. I-6263, 92 punktas), jos pagrindas gali būti tik valstybei narei pagal Sutartį tenkančių pareigų neįvykdymas, kurį Teisingumo Teismas, remdamasis EB 226 straipsniu, traktavo kaip pagrįstą.

48 Tad pirmąjį kaltinimą reikia atmesti kaip nepriimtiną.

Dėl kaltinimo, susijusio su teisės prašyti pripažinti kitose valstybėse narėse išduotus sertifikatus numatymu tik gamintojui ir jo atstovui

Šalių argumentai

49 Savo antruoju kaltinimu Komisija kritikuoja aplinkybę, kad nesant techninių specifikacijų tik nagrinėjamo produkto gamintojas ar jo atstovas gali prašyti pripažinti kitose valstybėse narėse patvirtintos institucijos išduotus sertifikatus, o tai reiškia, kad bet kuris kitas ūkio subjektas, norintis pasinaudoti EB 28 straipsnio nuostatomis, privalo prašyti patvirtinti šį produktą.

50 Portugalijos Respublikos teigimu, šis kaltinimas turėtų būti laikomas nepriimtinu, nes ši taisyklė jau buvo pirminėje Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio redakcijoje, ir kad prieš pateikiant šį ieškinį Komisija dar nebuvo pareiškusi prieštaravimų dėl to, kad gamintojas ar jo atstovas privalo prašyti produktų, kurių atžvilgiu nebuvo techninių specifikacijų, atitikties sertifikato.

51 Dėl esmės Portugalijos Respublika pažymi, kad numatant galimybę pateikti prašymą dėl atitikties sertifikato tik gamintojui ar jo atstovui, nacionalinės teisės aktais buvo

siekiama tik suvienodinti, viena vertus, produktų, kurių atžvilgiu yra techninių specifikacijų, CE atitikties sertifikatų tvarką, pagal kurią, remiantis Direktyvos 89/106 nuostatomis ir Portugalijos nuostatomis, susijusiomis su jos įgyvendinimu, numatytas tik šių suinteresuotųjų asmenų įsikišimas ir, antra vertus, atitikties nacionalinėms nuostatoms, nesant techninių specifikacijų, sertifikatų tvarką. Bet kuriuo atveju šis teisės prašyti pripažinti patvirtinimo sertifikatų apribojimas buvo panaikintas Dekretu įstatymu Nr. 50/2008 padarytu Dekreto įstatymo Nr. 113/93 pakeitimu.

Teisingumo Teismo vertinimas

52 Portugalijos Respublikos pateiktų argumentų dėl šio antrojo kaltinimo nepriimtinumo atžvilgiu būtina patikslinti principus, į kuriuos atsižvelgiant reikia nagrinėti Komisijos kaltinimus, nurodytus pagal EB 228 straipsnio 2 dalį pateiktame ieškinyje.

53 Pagal šią nuostatą, jei Teisingumo Teismas nustato, kad valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal šią Sutartį ir jei Komisija mano, kad ši valstybė narė nesiėmė šį įsipareigojimų neįvykdymą konstatuojančio Teisingumo Teismo sprendimo įvykdymo priemonių, ji, suteikusi tai valstybei galimybę pateikti savo samprotavimus, pareiškia pagrįstą nuomonę, nurodydama, kurių šio sprendimo punktų ši valstybė narė neįvykdė. Jei ši valstybė narė per Komisijos nustatytą terminą nesiima būtinų priemonių minėtam sprendimui įvykdyti, Komisija gali kreiptis į Teisingumo Teismą.

54 Iš to išplaukia, kad net jei, kaip buvo priimta šio sprendimo 47 punkte, EB 228 straipsnio 2 dalyje numatyta procedūra turi būti traktuojama kaip speciali Teisingumo Teismo sprendimų vykdymo teisminė procedūra, šia procedūra, kaip ir numatytąja EB 226 straipsnyje, reikalaujama, kad būtų laikomasi ikiteisminės procedūros.

55 Šiuo požiūriu, remiantis nusistovėjusia teismų praktika ir esant pagal EB 226 straipsnį pareikštam ieškiniui, Komisijos valstybei narei adresuotame oficialiame pranešime, o vėliau – jos išsiųstoje pagrįstoje nuomonėje apibrėžiamas ginčo dalykas, kuris po to nebegali būti išplėstas. Iš tikrųjų galimybė suinteresuotajai valstybei narei pateikti savo pastabas yra esminė Sutartyje nustatyta garantija, net jeigu ji mano neprivalanti tuo pasinaudoti, ir jos laikymasis yra pagrindinis proceso, per kurį pripažįstamas valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymas, tvarką užtikrinantis procesinis reikalavimas. Todėl Komisijos pagrįsta nuomonė ir ieškinys turi būti grindžiami tais pačiais kaltinimais kaip ir ikiteisminę procedūrą pradedantis oficialus pranešimas (žr., be kita ko, 2007 m. birželio 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-422/05, Rink. p. I-4749, 25 punktą ir 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-186/06, Rink p. I-12093, 15 punktą).

56 Tai taikytina ir ieškiniui, pareikštam pagal EB 228 straipsnio 2 dalį, kurio dalyką apibrėžia šioje nuostatoje numatyta ikiteisminė procedūra, ta prasme, kad Komisija savo pareiškime negali išplėsti ginčo dalyko nurodydama naujus kaltinimus, palyginti su nurodytaisiais pagrįstoje nuomonėje, kur Komisija patikslino punktus, dėl kurių atitinkama valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų neįvykdymą konstatuojančio Teisingumo Teismo sprendimo (šiuo klausimu žr. 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-177/04, Rink. p. I-2461, 37–39 punktus).

57 Žinoma, reikalavimas, jog pagal EB 226 straipsnį ir 228 straipsnio 2 dalį pareikšto ieškinio dalykas būtų apibrėžtas vykstant šiose nuostatose numatytai ikiteisminei procedūrai, nereiškia, kad turi visiškai sutapti pagrįstos nuomonės rezoliucinė dalis ir ieškinio reikalavimai, jeigu ginčo dalykas nebuvo išplėstas ar pakeistas (dėl EB 226 straipsnio taikymo žr., be kita ko, 2005 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-147/03, Rink. p. I-5969, 24 punktą ir 2005 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Liuksemburgą*, C-33/04, Rink. p. I-10629, 37 punktą; dėl EB 228 straipsnio 2 dalies taikymo žr. minėto 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 37 punktą).

58 Todėl Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad jei teisės aktas buvo pakeistas ikiteisminės procedūros metu, ieškinys gali būti susijęs su nacionalinės teisės aktais, kurie nevisiškai atitinka nurodytuosius pagrįstoje nuomonėje (žr., be kita ko, 2005 m.

vasario 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-203/03, Rink. p. I-935, 29 punktą ir minėto 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 38 punktą). Būtent toks yra atvejis, kai gavusi pagrįstą nuomonę valstybė narė keičia nacionalinės teisės nuostatas, kurie yra tos pagrįstos nuomonės dalykas, siekdama pašalinti kaltinimus dėl įsipareigojimų neįvykdymą konstatuojančio sprendimo neįvykdymo.

59 Tačiau pagal EB 228 straipsnio 2 dalį pareikštame ieškinyje Komisija negali kritikuoti nacionalinės teisės nuostatų, kurios, nepaisant to, kad jau buvo taikomos vykstant ikiteisminei procedūrai, nebuvo jos tiesioginis dalykas, arba kai yra tiesioginis ryšys tarp šių nuostatų ir pagrįstoje nuomonėje kritikuotų nacionalinės teisės aspektų.

60 Kadangi Komisija pagrįstoje nuomonėje, priimtoje taikant EB 228 straipsnio 2 dalį, privalo patikslinti punktus, pagal kuriuos atitinkama valstybė narė neatitiko įsipareigojimo neįvykdymą konstatuojančio Teisingumo Teismo sprendimo, ginčo dalykas negali būti išplėstas pagrįstoje nuomonėje nenurodytiems įsipareigojimams. Priešingu atveju kiltų grėsmė dėl proceso tvarką užtikrinančių pagrindinių procesinių reikalavimų pažeidimo.

61 Todėl šioje byloje reikia konstatuoti, kad nors akivaizdu, jog Komisija su šia byla susijusiame oficialiame pranešime ir pagrįstoje nuomonėje nurodė, kad, jos nuomone, Portugalijos Respublikos pakeitimai, kuriuos ji padarė savo nacionalinėje teisėse, neužtikrina visiško minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymo, tačiau ji nei šiame oficialiame pranešime, nei pagrįstoje nuomonėje nekritikavo nuostatos, kad teise prašyti pripažinti atitikties sertifikatus gali pasinaudoti tik produkto gamintojas arba jo atstovas.

62 Kaip pažymi Portugalijos Respublika, baigiantis pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui ši nuostata, kalbant apie statybos produktus, kurių atžvilgiu nėra techninių specifikacijų, buvo įtvirtinta Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje, o tai reiškia, kad ji taikytina vykstant ne tik su šia byla susijusioje ikiteisminėje procedūroje, bet ir procesui, kur buvo priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, nors ir nebuvo nė vienos iš šių procedūrų dalykas.

63 Priešingai nei tvirtina Komisija, su šia nuostata susijęs kaltinimas negali būti laikomas priimtinu motyvuojant tuo, kad iš tikrųjų jis atitinka Teisingumo Teismo minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* suformuluotą kritiką dėl Portugalijos teisės aktų tiek, kiek jie yra laisvo prekių judėjimo apribojimas, su kuriuo susiduria kiekvienas ūkio subjektas, norintis naudoti nagrinėjamus produktus Portugalijoje.

64 Šiuo požiūriu reikia patikslinti, kad byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, Teisingumo Teismas nenagrinėjo klausimo dėl Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje numatyto teisės prašyti pripažinti kitose valstybėse narėse išduotus sertifikatus apribojimo.

65 Be to, kai vykstant šios bylos ikiteisminei procedūrai Komisija patikslino punktus, dėl kurių Portugalijos Respublika neįvykdė minėto sprendimo, ji nenagrinėjo galimo Portugalijos teisės aktų nesuderinamumo su EB 28 ir 30 straipsniais, išplaukiančio iš to, kad ji reikalauja, kalbant apie statybos produktus, kurių neapima techninės specifikacijos, kad prašymą pripažinti kitose valstybėse narėse išduotus sertifikatus pateiktų tik nagrinėjamo produkto gamintojas arba jo atstovas.

66 Todėl šiomis aplinkybėmis Komisija, šiuo aspektu ieškinyje kritikuodama Portugalijos teisės aktus, neapsiribojo vien punktais, dėl kurių minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* atžvilgiu ir remiantis pagrįsta nuomone Portugalijos Respublika neįvykdė šio sprendimo.

67 Ir EB 226 straipsnyje numatytos ikiteisminės procedūros, ir EB 228 straipsnio 2 dalyje numatytos procedūros tikslas yra suteikti atitinkamai valstybei narei galimybę įvykdyti iš Bendrijos teisės kylančius įsipareigojimus arba tinkamai apsiginti nuo Komisijos pareikštų kaltinimų dėl tebetrunkančio įsipareigojimų nevykdymo (žr., be kita ko, 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-331/07, 26 punktą).

68 EB 228 straipsnio 2 dalyje numatytuose pagrįstoje nuomonėje ir ieškinyje turi būti pateikti nuoseklūs ir tikslūs kaltinimai, leidžiantys valstybei narei ir Teisingumo Teismui tiksliai įvertinti kokioje stadijoje yra įsipareigojimų neįvykdymą konstatuojančio sprendimo vykdymas, o tai būtina tam, kad ši valstybė galėtų veiksmingai pasinaudoti savo gynybos priemonėmis, o Teisingumo Teismas – patikrinti, ar vis dar neįvykdyti įsipareigojimai (analogiškai žr. 2007 m. vasario 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę*, C-199/04, Rink. p. I-1221, 21 punktą).

69 Iš to išplaukia, kad šis antrasis kaltinimas turi būti pripažintas nepriimtinu.

Dėl kaltinimo, susijusio su patikslinimo dėl kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti patvirtinant produktus, kurių atžvilgiu nėra techninių specifikacijų, nebuvimu

Šalių argumentai

70 Savo trečiuoju kaltinimu Komisija mano, kad Portugalijos teisės aktai ir toliau neatitinka proporcingumo principo tiek, kiek juose nepatikslinti kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti produktų, kuriems nėra techninių specifikacijų, patvirtinimo tikslais. Iš tiesų, nors Dekretu įstatymu Nr. 290/2007 pakeistoje RGEU 17 straipsnio 2 dalies redakcijoje tik nurodoma, kad patvirtinant reikia atsižvelgti į kitose valstybėse narėse atliktus bandymus ir tikrinimus, vis dėlto nepatikslinami kriterijai, kurių reikia laikytis.

71 Be to, remiantis taip pakeisto RGEU 17 straipsnio formuluote, nebuvo įmanoma nustatyti tokį patvirtinimą atliekančios kompetentingos įstaigos, nes šioje pakeistoje redakcijoje nebėra nuorodos į palankią išankstinę LNEC nuomonę.

72 Portugalijos Respublikos teigimu, šis kaltinimas nepriimtinas, nes jis nebuvo nurodytas nei byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, nei šios bylos ikiteisminėje procedūroje.

73 Bet kuriuo atveju Portugalijos Respublika tvirtina, kad ir Nutarimas Nr. 1726/2006, ir Nutarimas Nr. 19563/2006 užtikrino minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymą, nes vykstant produktų, kuriems nėra techninių specifikacijų, patvirtinimo procedūrai kompetentingos nacionalinės įstaigos privalo atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje atliktus bandymus ir tikrinimus. Kalbant apie polietileno vamzdžius, pažymėtina, kad priėmus Europos standartus tik išimtiniais atvejais, kai vamzdžiai jų neatitinka, per patvirtinimo procedūrą būtina patikrinti, ar jie yra patikimi ir tinkami

naudoti. Šis patikrinimas atliekamas Direktyvos 89/106 I priede skelbiamų pagrindinių reikalavimų, Portugalijos įgyvendintų Dekreto įstatymo Nr. 113/93 I priede, kontekste, išimtiniais atvejais, kai yra sunku nurodyti patvirtinimo kriterijus, kurie nepriskirtini šiems pagrindiniams reikalavimams. Todėl šiuo požiūriu 2008 m. kovo 19 d. Dekretu įstatymu Nr. 50/2008 padarytu RGEU 17 straipsnio 8 dalies pakeitimu tik patikslinama, kad patvirtinimo procedūra vykdoma laikantis šių pagrindinių reikalavimų.

74 Dėl produktų, kuriems nėra techninių specifikacijų, kompetentingos patvirtinimo įstaigos nenurodymo Portugalijos Respublika pažymi, kad nors šiuo momentu RGEU 17 straipsnyje LNEC aiškiai nenurodoma kaip kompetentinga įstaiga, šios įstaigos funkcijos nedviprasmiškai išplaukia iš nacionalinės teisės aktų.

Teisingumo Teismo vertinimas

75 Viena vertus, kalbat apie kaltinimą dėl kriterijų, į kuriuos turi atsižvelgti LNEC pagal RGEU 17 straipsnį vykdydama patvirtinimo procedūrą, nepatikslinimo, reikia konstatuoti, kad šio kaltinimo Komisija nenurodė nei savo oficialiame pranešime, nei pagrįstoje nuomonėje, kuriuose, kalbant apie patvirtinimo procedūrą, tik priekaištaujama Portugalijos Respublikai dėl to, kad ji teisės aktus pakeitė priimdama nutarimą, t. y. Nutarimą Nr. 1726/2006, tačiau nepakeitė RGEU 17 straipsnio. Be to, kalbant apie šį nutarimą, ji kaltinama priėmusi teisės aktą, kuris, pirma, nedaro jokios nuorodos į minėtą 17 straipsnį, antra, neapima atskirų vamzdžių ir, trečia, nenumato pareigos atsižvelgti į kitose valstybėse narėse išduotus sertifikatus.

76 Vėliau savo ieškinyje Komisija toliau kritikavo RGEU 17 straipsnyje numatytą patvirtinimo procedūrą ir pakartojo ne vykstant ikiteisminei procedūrai išreikštus

kaltinimus, o tik kaltinimą, susijusį su kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti šioje patvirtinimo procedūroje, patikslinimo nebuvimu, todėl jis nebuvo ikiteisminės procedūros dalykas.

77 Todėl jeigu Komisija pirmą kartą ieškinyje nurodo kaltinimą, kuriuo ji nesirėmė ikiteisminėje stadijoje, ji išplečia ginčo dalyką ir todėl pažeidžia teisę į gynybą.

78 Komisijos kaltinimas dėl kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti vykstant RGEU 17 straipsnyje numatytai patvirtinimo procedūrai, nepatikslinimo taip pat negali būti laikomas priimtinu vien dėl to, kad jis atitiko Teisingumo Teismo minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 50 punkte suformuluotą kritiką dėl objektyvių, nediskriminacinių ir iš anksto žinomų kriterijų, kurie taikytini nagrinėjamiems vamzdžiams vykstant šiai patvirtinimo procedūrai, nebuvimo.

79 Iš tiesų, kai Komisija vykstant šios bylos ikiteisminei procedūrai patikslino punktus, dėl kurių Portugalijos Respublika neįvykdė šio sprendimo, ji nenurodė galimo EB 28 ir 30 straipsnių pažeidimo, išplaukiančio iš to, kad Portugalijos teisės aktai, net ir atlikus jų pakeitimus, pakankamai nepatikslino kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti šioje patvirtinimo procedūroje.

80 Be to, nei oficialiame pranešime, nei pagrįstoje nuomonėje Komisija nenagrinėjo Dekreto įstatymo Nr. 113/93 nuostatų, kuriomis remiamasi ir Nutarime Nr. 1726/2006, ir Nutarime Nr. 19563/2006, susijusių su LNEC atsižvelgimo į kitose valstybėse narėse atliktus bandymus ir tikrinimus vykstant vamzdžių patvirtinimo procedūrai tvarka.

81 Todėl kadangi savo ieškinyje kritikuodama Portugalijos teisės aktus šiuo klausimu Komisija neapsiribojo aspektais, dėl kurių, remiantis pagrįsta nuomone, Portugalijos Respublika neįvykdė minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, šis kaltinimas turi būti laikomas nepriimtinu.

82 Kita vertus, kalbant apie patikslinimo RGEU 17 straipsnyje, iš dalies pakeistame Dekretu įstatymu Nr. 290/2007, dėl kompetentingos įstaigos, atliekančios produktų, kuriems nėra techninių specifikacijų, patvirtinimą, nebuvimą, reikia pažymėti, kad nors Komisija tuo irgi nesirėmė ikiteisminėje procedūroje, šią aplinkybę paaiškina tai, kad šis Komisijos kaltinimas susijęs su nuostata, kurią Portugalijos valdžios institucijos priėmė atsižvelgiant į šios institucijos per ikiteisminę procedūrą pateiktus kaltinimus.

83 Tačiau, kaip tvirtina Portugalijos Respublika, šis kaltinimas nėra pagrįstas, nes net priėmus Dekretą įstatymą Nr. 290/2007 RGEU 17 straipsnis turėjo būti skaitomas kartu su kitomis reikšmingomis nacionalinės teisės nuostatomis, kurios apibrėžia LNEC uždavinius, būtent 2007 m. rugpjūčio 24 d. Dekreto įstatymo Nr. 304/2007 3 straipsnio 2 dalies d punktu (*Diário da República*, serija I, Nr. 163, 2007 m. rugpjūčio 24 d.), iš kurio matyti, kad LNEC yra kompetentinga įstaiga.

84 Todėl reikia atmesti trečiąjį kaltinimą kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl kaltinimo, susijusio su diskriminacinių kriterijų taikymu, pripažįstant kitose valstybėse narėse išduotus sertifikatus

Šalių argumentai

85 Savo ketvirtuoju kaltinimu Komisija kritikuoja tai, kad Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalis kitose valstybėse narėse išduotiems sertifikatams pripažinti Portugalijoje taiko „trigubo nacionalinio ryšio“ kriterijus, pagal kuriuos reikšmingi bandymai ir tikrinimai turi būti atlikti gamybos valstybėje remiantis Portugalijoje galiojančiais metodais arba Portugalijos viešosios institucijos lygiaverčiais pripažintais metodais ir šios valstybės narės kokybės sistema. Komisijos teigimu, iš to išplaukia, kad, priešingai nei reikalavo Teisingumo Teismas minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 50 ir 51 punktuose, šių sertifikatų pripažinimo sprendimai nebuvo priimti remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais.

86 Portugalijos Respublikos teigimu, šis kaltinimas nepriimtinas, nes „trigubo nacionalinio ryšio“ kriterijai jau buvo įtvirtinti pirminėje Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalies redakcijoje ir Komisija niekada nekėlė prieštaravimų šiuo aspektu nei šios bylos ikiteisminėje procedūroje, nei procedūroje, kurioje vėliau buvo priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, nei Teisingumo Teismo procese šioje byloje.

87 Bet kuriuo atveju nuostata, pagal kurią nesant techninių specifikacijų kompetentinga Portugalijos įstaiga pripažįsta kitose valstybėse narėse atliktus bandymus ir tikrinimus, tik jeigu jie buvo atlikti pagal Portugalijoje galiojančius metodus arba šios įstaigos lygiaverčiais pripažintus metodus, nėra Direktyvos 89/106 16 straipsnio 1 dalies perkėlimas, skirtas užtikrinti statybos produktų, kuriems nėra techninių specifikacijų, saugumą. Tuo, kad ši nuostata taikyta pagal RGEU 17 straipsnį nustatytoms patvirtinimo procedūroms, konkrečiai buvo siekiama palengvinti atsižvelgimą į kitoje valstybėje narėje atliktus bandymus ir tikrinimus.

Teisingumo Teismo vertinimas

88 Reikia konstatuoti, kad Komisija oficialiame pranešime ir pagrįstoje nuomonėje kritikuoja tik tai, kad ši nuostata produktų, kilusių iš kitų valstybių narių, kuriems nėra techninių specifikacijų, atitikčiai deklaruoti lygiai taip pat kaip ir kitose valstybėse narėse tokiems produktams išduotų atitikties sertifikatų pripažinimo atžvilgiu numato reikalavimą, kad šie produktai atitiktų gamybos valstybės narės patvirtintos institucijos atliktus bandymus ir tikrinimus, remiantis Portugalijoje galiojančiais metodais arba *Instituto Português da Qualidade* lygiaverčiais pripažintais metodais.

89 Kaip pažymi ir Portugalijos Respublika, pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui šis reikalavimas statybos produktų, kuriems nėra techninių specifikacijų, atžvilgiu buvo įtvirtintas Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje, kuria buvo siekiama perkelti į Portugalijos teisę Direktyvos 89/106 16 straipsnio 1 dalį. Nepaisant to, kad buvo taikomas ne tik vykstant šios bylos ikiteisminei procedūroje, bet ir bylos, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, ikiteisminei procedūrai, šis reikalavimas vis dėlto nebuvo nė vienos iš šių procedūrų dalykas. Pastarajame sprendime nenurodoma, kad EB 28 ir 30 straipsniai buvo pažeisti Dekretu įstatymu Nr. 113/93, būtent jo 9 straipsnio 2 dalimi.

90 Šiomis aplinkybėmis Komisijos nurodytas kaltinimas, susijęs su kriterijais, kuriuos turi tenkinti kitose valstybėse narėse atlikti bandymai ir tikrinimai, negali būti laikomas priimtinu motyvuojant tuo, kad jis iš tikrųjų atitinka minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 51 punkte suformuluotą kritiką, susijusią su objektyvių, nediskriminacinių ir iš anksto žinomų kriterijų nebuvimu, kurie būtų taikomi nagrinėjamiems vamzdžiams vykstant RGEU 17 straipsnyje numatytai patvirtinimo procedūrai.

91 Kadangi savo ieškinyje kritikuodama Dekreto įstatymo Nr. 113/93 9 straipsnio 2 dalyje numatytas pripažinimo sąlygas Komisija neapsiribojo aspektais, dėl kurių Teisingumo

Teismas minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* pripažino, kad Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB sutartį, šis ketvirtasis kaltinimas taip pat turi būti laikomas nepriimtinu.

Dėl kaltinimo, susijusio su priemonių nepriėmimu ūkio subjektų, kuriems poveikį padarė nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, atžvilgiu

Šalių argumentai

92 Savo penktuoju kaltinimu Komisija mano, kad Portugalijos Respublika neįvykdė minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* tiek, kiek ji nepriėmė priemonių ūkio subjektų, kuriems poveikį padarė nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, atžvilgiu. Iš tiesų, nepaisant Teisingumo Teismo minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 48 punkte konstatuotų faktų, Portugalijos Respublika tik tvirtino, kad nebuvo nurodytas nė vienas atvejis, kai patvirtinti vamzdžius atsisakyta taikant nuostatas, neatitinkančias EB 28 ir 30 straipsnių. Primindama įgaliojimus atlikti tyrimą, kuriuos, pačios Portugalijos Respublikos teigimu, turi Portugalijos administraciniai organai, Komisija tvirtina, kad ji neturėjo manyti, kad dėl to, jog skundą padavusi įmonė prašė ne šių produktų patvirtinimo, bet tik pripažinti Italijoje išduotą sertifikatą, ši įmonė iš tikrųjų nesiekė gauti tokį patvirtinimą.

93 Šiuo atžvilgiu Portugalijos Respublika visų pirma pažymi, kad tik savo ieškinyje Komisija užsiminė apie aplinkybes, kurias Teisingumo Teismas nurodė minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 48 punkte.

94 Be to, ši valstybė narė paaiškino, kad iš LNEC ir skundą padavusios įmonės susirašinėjimų išplaukia, kad pastaroji siekė ne polietileno vamzdžių, kuriais ji

planavo prekiauti Portugalijoje, patvirtinimo procedūros, o tik to, kad jos turimi užsienio sertifikatai būtų traktuojami kaip pakankami ir kad ji būtų atleista nuo patvirtinimo procedūros. Kadangi LNEC negavo jokio šios įmonės prašymo patvirtinti ir prašymo pateikti informaciją apie patvirtinimo procedūros eigą, buvo netikslinga jos reikalauti, kad primintų šiai įmonei aplinkybes, kurioms esant *IIP* išduotas sertifikatas ar kitas sertifikatas gali būti naudojamas siekiant gauti atitikties sertifikatą ir, jei būtina, nagrinėjamų vamzdžių patvirtinimą. Tačiau siekdama išsklaidyti bet kokias abejones LNEC 2008 m. vasario 12 d. informavo skundą padavusią įmonę, kad ji gali nagrinėjamus produktus pateikti į nacionalinę rinką be jokio išankstinio patvirtinimo.

95 Galiausiai Portugalijos Respublika pažymi, kad nebuvo nurodytas nė vienas atvejis, kai nesilaikyta minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* vamzdynų sistemų ar jų sudėtinių dalių patvirtinimo procedūros. Ji pridūrė, kad skundą padavusi įmonė nacionaliniuose teismuose galėjo prašyti atlyginti žalą, galbūt patirtą 2000 metais dėl Sutarties nuostatų neatitinkančio RGEU 17 straipsnio taikymo, tačiau ji to nepadarė.

Teisingumo Teismo vertinimas

96 Visų pirma reikia pažymėti: kadangi Komisija per ikiteisminę procedūrą jau kritikavo tai, jog Portugalijos Respublika nepriėmė priemonių ūkio subjektų atžvilgiu, kuriems poveikį padarė teisės aktai, buvę minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* dalyku, šio kaltinimo priimtinumas negali būti kvestionuojamas.

97 Be to, kalbant apie šio kaltinimo esmės nagrinėjimą, reikia konstatuoti, kad Komisija, nepateikusi Teisingumo Teismui reikalingos informacijos, kaip vykdomas teismo sprendimas dėl įsipareigojimų neįvykdymo, tik priminė faktines aplinkybes, kurioms

esant buvo priimtas minėtas sprendimas (šiuo klausimu žr. 2000 m. liepos 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-387/97, Rink. p. I-5047, 73 punktą ir 2009 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-369/07, Rink. p. I-5703, 74 punktą).

98 Komisija nepateikė jokio įrodymo, galinčio paneigti Portugalijos Respublikos tvirtinimą, kad, be įmonės, kuriai pateikus skundą priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, situacijos, nebuvo nurodytas joks kitas atvejis, susijęs su įmone, kuri, kalbant apie statybos produktus, neturinčius techninių specifikacijų, susidūrė su sunkumais gaunant produktų patvirtinimą ar pripažįstant kitose valstybėse narėse išduotus sertifikatus.

99 Galiausiai, kalbant apie skundą padavusią įmonę byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, pakanka konstatuoti, kad, kaip nurodo ir Portugalijos Respublika, o tam Komisija neprieštarauja, viena vertus, ši įmonė nesiėmė jokių kitų veiksmų siekiant gauti šių produktų patvirtinimą ar kitose valstybėse narėse išduotų sertifikatų pripažinimą ir, kita vertus, nuo to laiko, kai buvo priimti minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* nagrinėtų produktų Europos standartai ir įsigaliojus Nutarimui Nr. 1726/2006, šių produktų patvirtinimas daugiau nebebuvo būtinas.

100 Šiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad Komisija neįrodė, jog nepriėmusi priemonių ūkio subjektų atžvilgiu, kuriems poveikį padarė nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, Portugalijos Respublika pažeidė pareigas, kurias jai nustato EB 28 ir 30 straipsniai, ir todėl neįvykdė minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*.

101 Taigi reikia atmesti penktąjį kaltinimą kaip nepagrįstą.

102 Todėl reikia atmesti Komisijos ieškinį tiek, kiek juo siekiama pripažinti, kad nepriėmusi priemonių, būtinų užtikrinti minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymą, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį.

103 Todėl šį ieškinį reikia atmesti ir tiek, kiek juo prašoma įpareigoti Portugalijos Respubliką sumokėti vienkartinę sumą dėl tokio įsipareigojimo neįvykdymo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

104 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija pralaimėjo šią bylą ir Portugalijos Respublika prašė priteisti išlaidas, Komisija turi padengti bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Europos Bendrijų Komisija padengia bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.